

**IMPACTUL IMPOZITELOR DIRECTE ASUPRA PROCESELOR
SOCIAL-ECONOMICE ÎN REPUBLICA MOLDOVA**
***THE IMPACT OF DIRECT TAXES ON SOCIAL-ECONOMIC PROCESSES
IN THE REPUBLIC OF MOLDOVA***

PLĂCINTĂ Nicoleta, studentă, Specialitatea: FB,
ASEM, Republica Moldova, Chișinău,
Str. Mitropolit Gavriil Bănulescu-Bodoni 61
E-mail: placintanicoleta22@gmail.com

Abstract. *The objective of this research is to demonstrate the importance of direct taxes in the Republic of Moldova in the context of social-economic processes. So, the social influence of direct taxes is quite vast, because they are an instrument for redistributing a share of the GDP (Gross Domestic Product) to social classes, provides the state with the necessary resources to carry out its activities, as well as to satisfy public needs. From the economic point of view, direct taxes are the main source of collection of financial resources to the state budget.*

Key words: *tax, direct taxes, economic influence, social influence.*

JEL CLASSIFICATION: H24, H61

INTRODUCERE

Pentru o bună activitate a statului cât și a societății, este nevoie de un ansamblu de resurse financiare, care sunt acumulate prin intermediul organelor competente în domeniu. Acest fapt, asigură legătură esențială între stat și societate, întru-cât statul acumulează și ulterior eșalonează finanțele conform scopurilor stabilite, pe când societatea este sursa de colectare și direcția de distribuire a mijloacelor financiare. Respectiv, impozitele reprezintă nu doar metode de colectare și repartizare a resurselor financiare publice, dar și instrumente aplicate de către organele guvernamentale, pentru a menține cât de cât o stabilitate, și pentru a asigura dezvoltarea țării conform obiectivelor stabilite.

CONȚINUTUL DE BAZĂ

Impozitele sunt considerate a fi un element vital al statului, astfel, originea termenului este destul de amplă, deoarece de-a lungul timpului și-a amplificat valoarea. Termenul „impozit”, își are originea din latină „impositum” și reprezintă o impunere a contribuabililor de a-și onora obligațiile de plată la termenele stabilite. Astfel, impunerea înseși reflectă ideea de a transmite statului o sumă de bani, la o dată stabilită sub formă de impozit. [1]

Conform Codului Fiscal al Republicii Moldova, impozitul este o plată obligatorie cu titlu gratuit, care nu ține de efectuarea unor acțiuni determinate și concrete de către organul împuternicit sau de către persoana cu funcții de răspundere a acestuia pentru sau în raport cu contribuabilul care a achitat această plată. [2]

După principalele trăsături de fond și formă impozitele se împart în impozite directe și indirecte. Iar trăsătură fundamentală a acestei clasificări este înseși posibilitatea de a le transfera către consumator. Deci, impozitele directe sunt percepute în sarcina unor persoane fizice sau juridice, în funcție de veniturile sau averea acestora pe baza cotelor de impozit prevăzute de lege, și se încasează direct de la subiectul impozitului la anumite termene dinainte stabilite.

Sistemul de impozite directe naționale include următoarele categorii de impozite, și anume: impozitul pe venit, printre care impozitul pe venitul persoanelor fizice și juridice și impozitul pe proprietate, dintre care avem impozitele pe imobil sau impozitul funciar.

Impozitele directe reprezintă o latură importantă a fiscalității, astfel, posedă o influență nu doar asupra economiei Republicii Moldova, dar și asupra aspectului social.

În acest fel, sub aspectul social, impozitele directe se caracterizează prin faptul că reprezintă una din formele progresive și social echitabile ale impozitării, întrucât la aplicarea acestora sunt luate în considerație veniturile contribuabilului și starea lui familiară. Importanță socială a impozitelor directe este în continuă creștere, fiind influențată de motivația oamenilor de a-și valorifica întregile capacități, de a-și majora nivelul de profesionalism sau de a-și spori bunăstarea. Astfel, mărimea salariului, nivelul ocupării forței de muncă, condițiile de la locul de muncă sau condițiile de trai sunt considerați factorii sociali care generează o creștere economică. [3]

În cadrul tabelului 1.1 vom prezenta indicatorii ce reflectă ponderea ocupării forței de muncă în dinamică.

Tabelul 1.1. Dinamica indicatorilor de ocupare a forței de muncă, mii persoane

	2018	2019	2020	2021	2022
Total populație	2729,6	2684,8	2643,7	2626,6	2603,8
Populație ocupată în economie	1252,2	872,4	834	843,4	862,4
Șomeri conform criteriilor Biroului Internațional al Muncii (BIM)	38,4	46,9	33,1	28,2	41,2
Rata șomajului BIM (%)	3,0	5,1	3,8	3,2	4,6

Sursă: elaborat de autor în baza datelor publicate de Biroul Național de statistică al RM, anii 2018-2022.
Disponibil: <https://statistica.gov.md>

În baza datelor din tabel este evidentă o tendință de diminuare a numărului populației și al nivelului de șomaj în țară. Astfel, diminuarea nivelului de șomaj reprezintă o măsură favorabilă din punct de vedere economic, deoarece pe fonul diminuării numărul de șomeri se majorează nivelul PIB-ului, și astfel se asigură o creștere a stării sociale. Însă, această caracteristică este specifică mai mult pentru statele europene, din motiv că în RM se atestă o diminuare a nivelului de șomaj pentru că migrația în țară a luat o amploare destul de vastă cât și din motiv că cetățenii țării refuză să se înregistreze în calitate de șomeri.

Rolul social al impozitelor directe, poate fi abordat și prin intermediul finanțării cheltuielilor publice, precum învățământul, cultura, arta sau ordine publică. Deci, în Republica Moldova, educația reprezintă o prioritate națională, deoarece constituie factorul primordial în crearea și transmiterea de noi cunoștințe și valori general-umane cât și în dezvoltarea potențialului uman.

În continuare vom ilustra aportul guvernului RM pentru dezvoltarea nivelului educației și a culturii, în baza finanțării cheltuielilor legate de învățământ. Datele sunt prezentate în tabelul 1.2

Tabelul 1.2. Cheltuielile bugetului public național al Republicii Moldova pentru învățământ

	2018	2019	2020	2021	2022
PIB	189 062,60	206 256,20	199 733,70	242 078,60	272 555,90
Total cheltuieli BPN	59 608,9	65 975,6	73 269,8	82013,5	100374,0
Total cheltuieli din BPN pentru învățământ (mil. Lei)	10 462,1	12 121,2	12 583,1	13 398,2	15 844,9
Cota parte în cheltuielile totale bugetare (%)	17,6	18,4	17,2	16,3	15,8
Cota parte în PIB (%)	5,5	5,8	6,1	5,6	5,8

Sursă: Elaborat de autor în baza rapoartelor privind executarea bugetului pentru cetățeni, 2018-2022.
Disponibil: <https://mf.gov.md/>

Datele prezentate în tabel demonstrează cu elocvență, că cheltuielile pentru învățământ sunt prioritare pentru orice economie de piață, deoarece ramura educației, culturii și

învățământului constituie ramura productivă de bază în secolul XXI-lea, iar investițiile efectuate în capitalul uman reprezintă o investiție în viitorul societății. Astfel, în cadrul perioadei analizate, observăm că în Republica Moldova, nivelul cheltuielilor pentru învățământ au o evoluție ascendentă, cu o pondere în medie în totalul cheltuielilor bugetare de 17% și cu o pondere în medie în PIB de 5,5%. Deși, cheltuielile pentru învățământ au tendințe pozitive de creștere, dețin o pondere relativ scăzută din totalul cheltuielilor bugetului public național, comparativ cu ponderea acestora în statele europene.

Sub aspectul economic, impozitele directe exercită un rol primordial în acumularea volumului necesar de resurse financiare ale statului pentru a satisface necesitățile populației.

În continuare, vom analiza evoluția încasărilor din impozite directe la bugetul public național (BPN) în conjunctura proceselor economice din ultima perioadă și efectele acestora asupra populației.

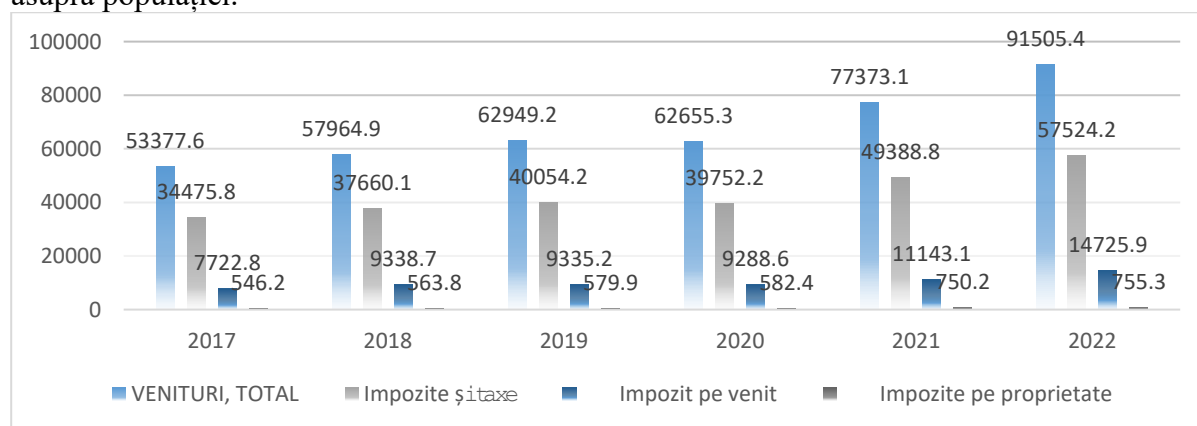

Figura 1.1 Dinamica încasărilor din impozite directe la BPN pentru anii 2018-2022, mil. lei

Sursa: Elaborat de autor în baza catalogului de date deschise al MF pentru anii 2018-2022.

Disponibil: <https://mf.gov.md/>

Evaluarea încasărilor din impozite directe la bugetul public național ne permite să analizăm impactul pe care îl posedă impozitele directe la formarea veniturilor publice. Deci, conform datelor din figura 1.1 este evidentă o tendință de majorare a veniturilor publice în perioada 2018-2022, astfel în anul 2022 veniturile publice au sporit cu 14 132,3 mil. lei, față de perioada precedentă.

În acest mod, este important de specificat că dinamica pozitivă a încasărilor din impozite și taxe se datorează modificărilor care sunt efectuate anual în cadrul legislației fiscale precum modificarea cotelor de impozitare sau a scutiilor, cu scopul de a îmbunătăți anumite aspecte de conformare fiscală, de a majora nivelul încasărilor la buget, dar concomitent și asigurarea unui mediu de afaceri prielnic oamenilor de afaceri, unei echități fiscale contribuabililor și o solidaritate socială.

Principalele surse ale veniturilor înscrise în bugetul de stat sunt veniturile fiscale, încasările nonfiscale și granturile. Astfel, în continuare vom determina structura impozitelor directe în totalul veniturilor fiscale, întru-cât ele reprezintă încasările care provin din impozite, percepute de organele fiscale la termenele și condițiile prevăzute de legislație. Datele vor fi prezentate în figura 1.2.

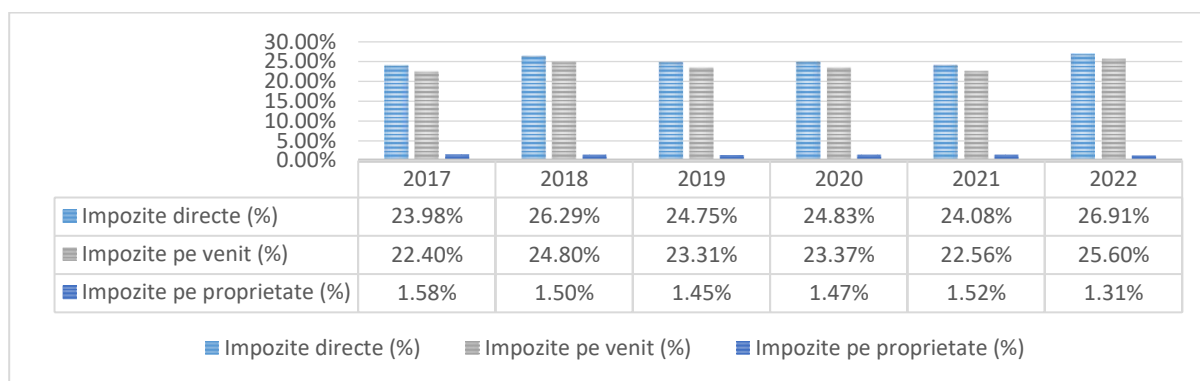

Figura 1.2 Ponderea impozitelor directe în totalul veniturilor fiscale, 2018-2022, %

Sursă: elaborat de autor în baza catalogului de date deschise al MF pentru anii 2018-2022. Disponibil: <https://mf.gov.md/>

Corespunzător figurei 1.2, deducem că ponderea impozitului pe venit în totalul veniturilor fiscale, respectiv bugetare, este mult mai semnificativă comparativ cu ponderea impozitelor pe proprietate. Este de remarcat faptul, că începând cu anul 2019, se înregistrează o scădere, din motivul pandemiei de COVID – 19, care a afectat și populația Republicii Moldova.

Per general, impozitele directe influențează veniturile fiscale în Republica Moldova în mediu cu doar 25 la sută, fapt ce demonstrează că în țară un impact mai mare au impozitele indirecte. În timp ce, în țările dezvoltate ponderea impozitelor directe în volumul total al veniturilor fiscale constituie de la 70% în statele Uniunii Europene până la 84% în SUA, ceea ce indică asupra rolului important pe care-l joacă această grupă de impozite în formarea veniturilor bugetare în diferite state.

CONCLUZII

Impozitele directe se află într-o corelație destul de strânsă față de conjunctura economică și socială. Deci, rolul social al impozitelor directe se manifestă prin faptul că statul redistribuie o parte din produsul intern brut între pături sociale și indivizi. Iar, sub aspectul economic, în urma analizei s-a stabilit că impozitele directe dețin un rol important în acumularea încasărilor la BPN, iar pe parcursul perioadei analizate au fost implementate mai multe măsuri pentru a crea un mediu de impozitare avantajos atât pentru persoanele fizice cât și pentru persoanele juridice.

În corelație cu conjunctura actuală, volumul încasărilor în economie din impozite directe este în medie de 25 la sută din totalul încasărilor din impozite, fapt ce sugerează că un impact mai profund la formarea veniturilor bugetului public național o au impozitele indirecte.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:

1. LAZARI I., VIERU R., „Abordări conceptuale și evoluția impozitului pe venit”. [online]. Chișinău, 2019. Disponibil: <https://irek.ase.md/>.
2. Lege „Codul Fiscal”: nr. 1163-XIII din 24.09.1997. *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*. 1997, 62/522.
3. CHICU, NADEJDA. *Influența impozitelor directe asupra proceselor social-economice în Republica Moldova*: teză de doctor în științe economice. Chișinău, 2003, pag. 85.

Coordonator științific: BOTNARI NADEJDA, , dr., conf. univ.
Academia de Studii Economice din Moldova,
Republica Moldova, Chișinău, str. Bănulescu-Bodoni 61, www.ase.md
E-mail: botnari.n@ase.md